

שאלה: תמיד הייתי דתיה, אבל "לייט", לא שמרתי כל דבר ודבר כי כך היה אצל הורי. אחרי שלוש שנות נישואין, אני ובעלי הולכים ומתחזקים בדת ואני שואלת האם אני חייבת לכסות ממש כל השערות שבראשי? זה קשה לי מאד. וגם האם עדיף לי ללבוש פאה נכרית או רק כובע, כי שמעתי שיש רבנים האוסרים את הפאה, ויש גם רבנים האוסרים כובע שמגלה חלק משערות הראש. וללבוש כובע "סיר" שיכסה לי כל השערות ממש, קשה לי מאד.

תשובה: דין כיסוי ראש לאשה נשואה היא מהתורה (כתובות עב ע"ב). אבל אין חובה לנהוג האיסור בכל המקומות, כי התוספות שם מתירים לאשה ללכת בביתה בלי כיסוי ראש, ובמיוחד כשאין שם גברים זרים. אלא שספר הזוהר החמיר, אבל ידוע שאין פוסקים הלכה מספר הזוהר. אבל בשוק, או כל מקום אחר ציבורי, ודאי שאסור לאשה נשואה ללכת בלי כיסוי הראש (שו"ע אבן העזר כא, סעיף ב).

אבל כמה חייבים לכסות? חז"ל אמרו שיעור "טפח באשה ערוה" כלומר 8 ס"מ של שיער אסור לגלות. ולכן אם היא משאירה "פוני" בלעז, תלתל שערות על המצח, או פס של שערותיה הטבעיות על החלק הקדמי של גלגולתה, והם כשתי אצבעות [4 ס"מ] לכל רוחב הראש, אפשר להתיר. כי רוחב הראש מצד לצד הוא ב' טפחים, ובצירוף יהיו כל השערות המגולות פחות מטפח. (ראה דברי ר' משה פיינשטיין, אגרות משה, אבן העזר סי' נח). [לפי שו"ת מהר"ם בריסק (ח"ב של הכרך הראשון סי' ע') ההיתר של פחות מטפח אינו ערוה הוא לא רק לבעלה אלא גם לגברים זרים. וטוען כי כך דעת רוב ראשונים ואחרונים].

גדולי אשכנז התירו לאשה ללכת ברחוב בפאה נכרית. כך הביא רמ"א (או"ח סי' עה) וה"מגן אברהם" שם, וכן "פרי מגדים" שם. ולשון ר"מ פיינשטיין (אבן העזר ח"ב סי' יב) "רוב רבותינו מתירים". וכן כתב הפוסק הספרדי "כף החיים" (עה ס"ק יט) וכן דעת שו"ת ישכיל עבדי (ר' עובדיה הדאיה, חלק ז אבן העזר ס' טז).

אבל הרב עובדיה יוסף אוסר לחלוטין ללבוש פאה נכרית (שו"ת יביע אומר חלק ה' אבן העזר סי' ה, וראה שם בביאוריו בסוף הספר). והוא בדיעה שרוב פוסקים אסרו. וטענתו כי כל ענין כיסוי שערות לאשה הוא מפני הצניעות, ולא להכשיל את הגברים. אמנם בדורות הראשונים לא היו אומנים ביצירת הפאות, וכל רואה הכיר שהן מלאכותיות, ולא שערותיה הטבעיות של אותה האשה. אבל בימינו השתכלל המקצוע ועושים פאות יפהפיות ביותר עד שאפילו הרבה נשים חילוניות מעדיפות ללכת עם פאה, כי הוא שיפור רב על שערותיהן הטבעיות. ועוד יש כאן בעיה של "מראית עין". שכל גבר זר אינו מבחין שאין שערות אלו

אותנטיות לאשה הלובשת אותן, וחושב עליה שהיא עדיין רווקה ועלול להכשל בשיחות איתה.

והנכון הוא שהפאה לא תהיה ארוכה מדאי להגיע יותר מעד סוף הצואר. וגם לא יהיו השערות מסולסלות. אני מניח שאינך מעוניינת למשוך תשומת לב של גברים זרים, אלא אינך רוצה להיות שונה משאר הנשים הנמצאות במקום עבודתך. ולכן תבחרי נא בדרך הממוצע, פאה שאינה מגונדרת באופן מופרז.

אבל אם נשא אותך לבך להיות בוחרת בדרך הכשרה ביותר, תבחרי לחבוש לראשך כובע המכסה רוב שערות ראשך. בכך תהיי צנועה שהגברים הנמצאים במקום עבודתך יכירו שאת דתית, ולא יכשלו בשיחותיהם אתך. הלואי שכל הנשים הנשואות בישראל יתנהגו ללבוש כובעים, אפילו בכיסוי חלק מהראש. [הרי בכך מקיימות את המצוה לכל הפחות מהתורה – כתובות עב"ב "קלתה שפיר דמי". כי לכסות כל הראש כולו הוא חיוב מדרבנן]. הלא כך המנהג גם בין נשים אצילות בצפון אירופה. מלכת אנגליה אינה מופיעה בציבור אף פעם ללא כובע. וכן נשים חשובות בשבדיה ועוד מדינות השומרות על נימוס זה. וגם בארה"ב הרבה נשים נשואות בבואן לכנסיה להתפלל, לובשות כובע. זהו אות כבוד לאשה, חשובה יותר מהטבעת שעל אצבעה. כובע על הראש, הוא ממש "כתר" לכל אשה.

[זה עכשיו ראיתי הוראה של הרב עובדיה יוסף כי אשה הלובשת פאה נכרית עת שהיא נמצאת במקום עבודתה, תנהג ללבוש כובע על הפאה כל עת הליכתה מביתה עד מקום עבודתה, ומעבודתה הביתה. כי עיקר האיסור היה במקום השוק, רשות הרבים, אבל במקום עבודתה תוכל להקל להשאר רק עם פאה לבד. ("אוצר דינים" של בנו הרב יצחק יוסף, בשם אביו, פרק ס סעיף יב, עמ' תשפ"ט).]